

SECTION: BOTANY AND FORESTRY

ШКІДЛИВІ РОСЛИНИ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ

Іконнікова Юлія Василівна

асистент

Кафедра ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Шкідливі рослини, також відомі як бур'яни, є однією з найбільших проблем у сільському господарстві та природоохоронній сфері у Житомирському Поліссі. Вони конкурують з культурними рослинами за воду, поживні речовини, світло і простір, що може значно знижувати врожайність та якість вирощених продуктів. Крім того, ці рослини можуть призводити до деградації природних екосистем, впливаючи на біорізноманіття та екологічний баланс [4]. Дослідження цих представників флори дозволяє розробляти ефективні методи боротьби з ними, що допоможе зберегти врожайність та якість продукції регіону.

Ці рослини мають ряд характерних особливостей, які сприяють їхньому швидкому поширенню та виживанню в різних умовах: висока конкурентоспроможність, стійкість до екстремальних умов, швидке розмноження і адаптивність [1]. З'ясовано, що до числа поширених у Житомирському Поліссі шкідливих рослин належать будяк кучерявий (*Carduus crispus* L.), лопух павутинистий (*Arctium tomentosum* Mill), мишій сизий (*Setaria pumila* (Poir.) Roem. & Schult.), ячмінь мишачий (*Hordeum murinum* L.), кропива глуха стеблообгортаюча (*Lamium amplexicaule* L.).

Будяк кучерявий – один із найбільш агресивних бур'янів у досліджуваному регіоні. Він зустрічається на полях, луках, узбіччях доріг і навіть у садах. Коренева система будяка здатна проникати глибоко в ґрунт, витягуючи поживні речовини та воду, що створює серйозні проблеми для культурних рослин. Його численні колючки також ускладнюють ручне видалення рослини та можуть травмувати шкіру людини та тварин.

Лопух павутинистий є поширеним у лісах, на луках і в забур'янених місцях і становить значну проблему для сільського господарства регіону, що вивчається. Він активно розмножується, що призводить до витіснення місцевих видів рослин і порушення природної рівноваги. Ця рослина має велику розетку листя, що затінює інші рослини, зменшуючи їх доступ до світла. Крім того, його плоди, оснащені гачками, легко чіпляються за одяг та шерсть тварин, що ускладнює їх пересування і може призводити до подразнень [2]. Цей вид знижує продуктивність полів через конкуренція за ресурси, що може призвести до зниження врожайності.

Мишій сизий – типовий злаковий бур'ян, що швидко поширюється завдяки своєму дрібному насінню. Ця рослина легко адаптується до різних умов середовища, що робить її однією з найстійкіших шкідливих рослин. Він не лише

конкурує з культурними рослинами за ресурси, але й ускладнює їхнє збирання, оскільки його стебла можуть заплутуватися в механізмах сільськогосподарської техніки. Також миші знижують якість ґрунту, оскільки не сприяє накопиченню органічної маси після відмирання. Насіння мишію сизого можуть бути токсичними для домашніх тварин, що веде до проблем із травленням [3].

Ячмінь мишачий часто зустрічається на узбіччях доріг, пустирях і занедбаних полях. Цей вид має високу здатність до виживання в екстремальних умовах, включаючи посуху та бідні ґрунти. Він є особливою загрозою для худоби, оскільки його колосся з остюками може травмувати ротову порожнину та травний тракт тварин. Це призводить до додаткових витрат на ветеринарну допомогу та знижує продуктивність тваринництва [3].

Кропива глуха стеблообгортаюча – трав'яниста рослина з родини губоцвітих, яка характеризується м'яким волосистим стеблом і невеликими фіолетовими квітками. Вона часто зустрічається в садах, на луках і в городах. Ця рослина швидко розмножується і може заглушити культурні рослини, що знижує їх врожайність. Може витіснити місцеві види рослин, що негативно позначається на біорізноманітті регіону. Поширення цього виду може ускладнювати ведення сільського господарства через її інвазивність і складність контролю [2].

Попередження травм і контроль за вище розглянутими рослинами можуть включати регулярне скошування, оранку, використання агротехнічних методів та систематичні заходи для запобігання поширенню насіння. Інформаційно-просвітницька робота та співпраця з місцевими громадами також є важливими для своєчасного виявлення та контролю цих біологічних загроз.

Отже, розглянуті шкідливі рослини представляють значну загрозу для сільського господарства та природних екосистем Житомирського Полісся. Їхнє поширення може призвести до зниження врожайності та погіршення якості ґрунтів. Тому важливо розробляти та впроваджувати ефективні заходи боротьби з цими бур'янами, щоб мінімізувати їхній негативний вплив на аграрне виробництво та екологію регіону.

Список використаних джерел

1. Борщенко В. В., Лавринюк О. О., Фарафонов С. Ж., Ткачова І. В., Бернацький А. О. Отруйні та шкідливі рослини природних пасовищ Житомирського Полісся. Вісник Уманського національного університету садівництва. 2022. №1. С. 8–17.
2. Григора І. М., Соломаха В. А. Рослинність України (еколого-ценотичний, флористичний та географічний нарис). Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 452 с.
3. Григора І. М., Шабарова С. І., Алейнікова І. М. Ботаніка. Підручник для аграрних університетів. Київ : Фітосоціоцентр, 2009. 504 с.
4. Шувар І. А. Особливо небезпечні рослини України: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 192 с.